

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ	
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ	
Αριθ. Πρωτ. ΕΡΩΤΗΣΕΩΣ	5464
Ημερομηνία καταθέσεως	26.4.2018

Αθήνα, 26/04/2018

ΕΡΩΤΗΣΗ

ΠΡΟΣ: α) Τον Υπουργό Οικονομικών

β) Τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

ΘΕΜΑ: «Κίνδυνος υποβάθμισης της Ελλάδας σχετικά με το καθεστώς αντιμετώπισης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας»

Στο πλαίσιο της διεθνούς οικονομικής συνεργασίας, τον ερχόμενο Οκτώβριο, η χώρα πρόκειται να αξιολογηθεί σχετικά με το καθεστώς για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος) και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Πρόκειται για μια διαδικασία που αν και δεν σχετίζεται άμεσα με τα δημοσιονομικά, το τραπεζικό σύστημα και το δημόσιο χρέος, σε περίπτωση αρνητικού αποτελέσματος, οι επιπτώσεις για την οικονομία θα εξαιρετικά δυσάρεστες. Αρμόδια για την επικείμενη αξιολόγηση είναι η Ομάδα Χρηματοπιστωτικής Δράσης – Financial Action Task Force (FATF), που είναι ένας ιδιαίτερης βαρύτητας οργανισμός, όπως αναγνωρίζεται στα επίσημα κείμενα του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε., της Ομάδας χωρών G20 και G7 και του Ο.Ο.Σ.Α.

Μια αρνητική αξιολόγηση σε κρίσιμους τομείς συνεπάγεται την ένταξη της χώρας σε μια γκρίζα λίστα χωρών που ουσιαστικά αποτελούν χώρες υψηλού κινδύνου για ξέπλυμα χρήματος ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, έναντι των οποίων το διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα θα πρέπει να λαμβάνει ειδικά μέτρα προστασίας. Χώρες που σήμερα βρίσκονται στη γκρίζα λίστα της FATF είναι η Αιθιοπία, η Σερβία, το Ιράκ, η Σρι Λάνκα, η Συρία, το Τρίνιταντ, η Τυνησία, το Βανουάτου και η Υεμένη.

Η ένταξη στη γκρίζα λίστα έχει ως αποτέλεσμα να καθίσταται ιδιαίτερα δύσκολη οποιαδήποτε εισαγωγική - εξαγωγική εμπορική δραστηριότητα, να είναι δυσλειτουργική η εκτέλεση ακόμη και απλών διεθνών πληρωμών ή μεταφορές κεφαλαίων (εμβάσματα, πιστωτικές κάρτες κτλ.). Ένα όμως από τα δυσχερέστερα μέτρα που συνοδεύουν μια τυχόν αρνητική αξιολόγηση είναι η δυσχέρεια του διατραπεζικού δανεισμού και των πιστωτικών διευκολύνσεων των ελληνικών τραπεζών από τις διεθνείς τράπεζες και αγορές, γεγονός το οποίο αναπόδραστα θα οδηγήσει σε περαιτέρω οικονομικό στραγγαλισμό της χώρας.

Η Ελλάδα, ιδρυτικό μέλος της FATF, κατέχει την αρνητική πρωτιά να είναι μέχρι σήμερα η μοναδική χώρα μέλος της Ευρωζώνης που έχει συμπεριληφθεί στη γκρίζα ζώνη. Συγκεκριμένα, η Ελλάδα είχε ενταχθεί στη γκρίζα λίστα της FATF το 2010, μέσα στη γενικότερη δυσχερή οικονομική συγκυρία. Οι συνέπειες ήταν ιδιαίτερα αρνητικές και οδήγησαν στην ανάγκη λήψης επιπρόσθετων μέτρων για τη στήριξη των τραπεζών. Ωστόσο, το 2011, η χώρα εξήλθε από την επικίνδυνη ζώνη, μετά από μια εργώδη προσπάθεια που περιελάμβανε τη λήψη νομοθετικών και άλλων μέτρων, αλλά και την ενίσχυση της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας.

Δυστυχώς, για μια ακόμη φορά, ένα τόσο σοβαρό θέμα με άμεσο αντίκτυπο στην εθνική οικονομία αντιμετωπίζεται από την παρούσα Κυβέρνηση σπασμωδικά, με ερασιτεχνισμό και έλλειψη προγραμματισμού. Τα μηνύματα που εκπέμπονται σχετικά με την επικείμενη αξιολόγηση δεν είναι καθόλου ενθαρρυντικά.

Ενδεικτικά, σημεία τα οποία επισημαίνονται ως αγκάθια και θα δύναται να αποτελέσουν αρνητικό παράγοντα στην αξιολόγηση είναι τα παρακάτω:

- Στις 10 Μαΐου 2016, σε ημερίδα που διοργανώθηκε από τη Γενική Γραμματεία κατά της Διαφθοράς με θέμα “Εταιρική ευθύνη στο Διεθνές Νομικό Περιβάλλον – Σκέψεις και Προβληματισμοί”, ένας εκ των βασικών ομιλητών, ο κ. Drago Kos, πρόεδρος της ομάδας εργασίας του ΟΟΣΑ κατά της διαφθοράς, χαρακτήρισε την Ελλάδα “ως ωραία κοιμωμένη στο θέμα της διαφθοράς, που συνεχίζει να κοιμάται”. Η δήλωση αφορούσε στην αδυναμία απορρόφησης δεσμευμένων πόρων για την υλοποίηση δράσεων με στόχο τη θωράκιση της χώρας έναντι του ξεπλύματος χρήματος.
- Η απόλυτη αδράνεια του Κεντρικού Συντονιστικού Φορέα του ν.3691/2008 (αρ. 6 τ αρ. 7). Σύμφωνα με τον νόμο, οι αρμόδιες αρχές του αρ. 6. ν. 3691/2008, θα πρέπει να υποβάλλουν κάθε ημερολογιακό εξάμηνο αναλυτική έκθεση στον Κεντρικό Συντονιστικό Φορέα σχετικά με τις δραστηριότητές τους, τις κανονιστικές αποφάσεις και εγκυκλίους τους, τα αποτελέσματα των διενεργηθέντων ελέγχων και της αξιολόγησης των υπόχρεων προσώπων και τα τυχόν επιβληθέντα από αυτές μέτρα ή κυρώσεις.
- Δεν έχει υπάρξει καμία πρόοδος στο θέμα της εποπτείας των υπόχρεων προσώπων του αρ. 5 του ν. 3691/2008, όπως οι φορολογικοί ή φοροτεχνικοί σύμβουλοι και οι εταιρείες φορολογικών ή φοροτεχνικών συμβουλών, οι κτηματομεσίτες και οι κτηματομεσιτικές εταιρείες, οι οίκοι δημοπρασίας, οι έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας, οι εκπαιδευτικοί, οι ερευνητές αλλά και οι συμβολαιογράφοι και οι δικηγόροι. Δεν έχουν γίνει ενέργειες καθοδήγησης των προαναφερόμενων υπόχρεων προσώπων, με οδηγίες και εγκυκλίους, δεν έχουν διενεργηθεί τακτικοί και έκτακτοι έλεγχοι και βεβαίως δεν έχουν επιβληθεί οι εκ του ν. 3691/2008 διοικητικές κυρώσεις, όπως προβλέπεται από το ν. 3691/2008.
- Στο παρά πέντε της αξιολόγησης αντικαταστάθηκε ο επικεφαλής της ελληνικής αντιπροσωπείας στη FATF.
- Το μέχρι σήμερα ανύπαρκτο έργο της Επιτροπής Στρατηγικής για την Καταπολέμηση του Ξεπλύματος Χρήματος και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας. Πρόκειται, για το πιο σημαντικό συλλογικό όργανο με αρμοδιότητα τη στοχοθέτηση - αξιολόγηση δράσεων καθώς και το συντονισμό της εθνικής προσπάθειας στο αντικείμενο αυτό. Η εν λόγω Επιτροπή δεν έχει αποκτήσει ακόμη Κανονισμό Λειτουργίας ενώ αντιμετωπίζει σοβαρό ζήτημα επιχειρησιακής στελέχωσης.
- Η Αρχή του αρ. 6 του ν. 3691/2008, οι ελλείψεις και οι αδυναμίες της οποίας ήταν η βασική αιτία που οδήγησε πριν 8 χρόνια τη χώρα μας στη γκρίζα λίστα, δυστυχώς όχι μόνο παραμένουν αλλά οξύνονται. Ο φορέας αυτός γνωστός διεθνώς ως Financial Intelligence Unit, (FIU) συνεχίζει να στελεχώνεται μέσω βραχύβιων αποσπάσεων μετά από πρόταση του εκάστοτε Προέδρου, γεγονός που δεν εξασφαλίζει την υπηρεσιακή συνέχεια. Το έργο της Αρχής κρίνεται με βάση τα αποτελέσματα και τα στατιστικά στοιχεία όπως αυτά αποτυπώνονται στις ετήσιες εκθέσεις. Ενδεικτικό είναι ότι η επίσημη ιστοσελίδα της Αρχής δεν είχε ενημερωθεί για περίπου μια τριετία. Επίσης, δεν υπάρχουν επικαιροποιημένες Οδηγίες και Τυπολογίες εγκληματικής δράσης, στοιχεία που λαμβάνονται σοβαρά υπόψη κατά την αξιολόγηση. Επίσης, παρατηρείται αδυναμία στις διεθνείς συνεργασίες, αφού δεν είναι γνωστή η υπογραφή σχετικών μνημονίων συνεννόησης, συνεργασίας και ανταλλαγής πληροφοριών με ομόλογες υπηρεσίες του εξωτερικού

- Εκκρεμεί σήμερα η οριστικοποίηση της Εθνικής Έκθεσης Εκτίμησης Κινδύνου Ξεπλύματος Χρήματος και Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας» (National Risk Assessment – NRA). Μόλις πρόσφατα, στις 6 Μαρτίου 2018, συγκροτήθηκε, με μεγάλη καθυστέρηση, η συντακτική ομάδα για την «Εκπόνηση της Εθνικής Έκθεσης Εκτίμησης Κινδύνου» (NRA). Στην εν λόγω ομάδα υπάρχουν σοβαρά θέματα στελέχωσης, αφού δεν αξιοποιήθηκαν στελέχη έμπειρα σε θέματα της FATF.
- Δεν έχουν ληφθεί οι απαραίτητες πρωτοβουλίες στο σκέλος των ειδικών ελέγχων για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Η έξαρση της δράσης του Ισλαμικού Κράτους καθώς η αυξημένη μετακίνηση πληθυσμού, κυρίως, προς τις ευρωπαϊκές χώρες, έχει οδηγήσει στην αύξηση του επιπέδου επαγρύπνησης για τρομοκρατικά χτυπήματα. Ως αποτέλεσμα, τα πρότυπα ελέγχων για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας έχουν γίνει ακόμη πιο αυστηρά, γεγονός που η Ελλάδα έχει αποτύχει να παρακολουθήσει αποτελεσματικά σε νομοθετικό και εκτελεστικό επίπεδο. Επίσης, δεν έχει ρυθμιστεί το πλαίσιο λειτουργίας των διάφορων ανθρωπιστικών Μ.Κ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον ελληνικό χώρο.
- Καταγράφεται μια μεγάλη καθυστέρηση στη συμμόρφωση της Χώρας με το άρθρο 30 της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2015/849, που αφορά τη δημιουργία Μητρώου Πραγματικών Δικαιούχων νομικών προσώπων και έληγε τον Ιούνιο του 2017. Εκτός από το γεγονός ότι η χώρα είναι εκπρόθεσμη, με βάση το σχετικό σχέδιο νόμου που τέθηκε προς διαβούλευση, προκύπτει ότι παραλείπεται η υποχρέωση ένταξης στο συγκεκριμένο μητρώο, των εξωχώριων εταιρειών. Το γεγονός αυτό αφενός θα ληφθεί αρνητικά κατά τη συγκεκριμένη αξιολόγηση αλλά αφετέρου, αντιστρατεύεται την προσπάθεια των δικαστικών και φορολογικών αρχών της χώρας να εντοπίσουν κάθε είδους παράνομες δραστηριότητες που ενδεχομένως σχετίζονται με παρένθετες εταιρείες σφραγίδες σε φορολογικούς παροδείσους.
- Δεν υπάρχει μέχρι και σήμερα σοβαρή αντιμετώπιση του θέματος της συλλογής στατιστικών στοιχείων (ποινικών διώξεων και ανακριτικών πράξεων, βουλευμάτων Δικαστικών Συμβουλίων, εκκρεμών δικών σε διάφορους βαθμούς αλλά και σχετικών δικαστικών αποφάσεων) που αφορούν το ξέπλυμα χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας αλλά και τα σχετικά βασικά εγκλήματα, σε εθνικό επίπεδο. Αντιθέτως, το πολλά υποσχόμενο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.) το οποίο θα έδινε μια ισχυρή λύση και στο συγκεκριμένο θέμα, έχει «μείνει στα χιρτιά», ενώ θα έπρεπε να έχει παραδοθεί ήδη από το τέλος του 2015.
- Αναβαθμισμένο ρόλο στην προετοιμασία της χώρας για τον έλεγχο της FATF εμφάνιζεται να έχει η Γενική Γραμματεία Καταπολέμησης της Διαφθοράς, η οποία κυρίως στελεχώνεται από μετακλητούς υπαλλήλους. Το γεγονός ότι πρόκειται για πρόσωπα που έχουν προσληφθεί με εξάμηνη σύμβαση έργου, η οποία ανανεώνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα, οδηγεί στην απώλεια της επιχειρησιακής συνέχειας ενώ καταλύεται η αρχή της συνέχειας της Διοίκησης. Αυτό το γεγονός θα λειτουργήσει αρνητικά κατά την επερχόμενη αξιολόγηση, όπως έγινε και με πρόσφατες αξιολογήσεις στον τομέα αυτό άλλων ευρωπαϊκών και διεθνών φορέων. Επίσης, στην εν λόγω Γενική Γραμματεία προβλέπεται η λειτουργία Επιτροπής Καταγγελιών, γεγονός που αντιβαίνει στο ρόλο ενός διοικητικού – κυβερνητικού οργάνου και έρχεται σε αντίθεση με την αρχή ανεξαρτησίας των εξουσιών, δεδομένου ότι καταγγελίες που αφορούν τη Δικαιοσύνη, δρομολογούνται σ' αυτήν μέσω ενός κυβερνητικού οργάνου, με ό,τι αυτό μπορεί να σημαίνει.

Με βάση τα παραπάνω, ερωτώνται οι αρμόδιοι Υπουργοί:

1. Ποιες είναι οι πρωτοβουλίες που έχουν ληφθεί σε νομοθετικό, διοικητικό και οργανωτικό επίπεδο προκειμένου να υπάρξει κατάλληλη προετοιμασία, να διεξαχθεί αποτελεσματικά με συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων και κυρίως να υπάρξει έιτική έκβαση για τη χώρα μας κατά την επικείμενη αξιολόγηση από τη FATF;
2. Για ποιον λόγο δεν έχει ενεργοποιηθεί ουσιαστικά, και όχι τυπικά, η Επιτροπή Στρατηγικής κατά του Ξεπλύματος Χρήματος και γιατί δεν έχει στελεχωθεί ο Κεντρικός Συντονιστικός Φορέας; Σε ποιες ενέργειες θα προβείτε με σκοπό την άμεση αντιμετώπιση των ελλείψεων αυτών;
3. Με βάση ποια διαδικασία και ποια κριτήρια επιλέγεται ο Εθνικός Συντονιστής και επικεφαλής της αντιπροσωπείας της Ελλάδας στη FATF;
4. Ποιες αποφάσεις και νομοθετικές ρυθμίσεις ελήφθησαν για τη θωράκιση του εθνικού χρηματοοικονομικού τομέα από την εκμετάλλευσή του σε σχέση με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας; Τι μέτρα προτίθεστε να λάβετε προκειμένου να ρυθμίσετε το πλαίσιο λειτουργίας των Μ.Κ.Ο. που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, με αντικείμενο την ανθρωπιστική βοήθεια;
5. Που οφείλεται η καθυστέρηση στην προετοιμασία για την υλοποίηση του άρθρου 30 της Οδηγίας 2015/849 για το Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων νομικών προσώπων; Για ποιον λόγο η σχετική νομοθετική πρόταση για τα εν λόγω Μητρώα περιορίζεται μόνο στα νομικά πρόσωπα με έδρα την Ελλάδα και δεν περιλαμβάνει και τις αλλοδαπές εταιρείες; Γιατί καθυστερεί γενικότερα η εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας με τα νέα αυστηρότερα πρότυπα της FATF;
6. Με ποιο τρόπον συλλέγονται σήμερα τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν την εθνική προσπάθεια καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές ενέργειες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας; Υποστηρίζεται από πληροφοριακό σύστημα η συλλογή στατιστικών από τις εισαγγελίες και τα δικαστήρια και αν ναι, από ποιο; Για ποιον λόγο δεν έχει παραληφθεί ακόμη το Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.;
7. Θεωρείτε επαρκή τη στελέχωση της Γενικής Γραμματείας Καταπολέμησης της Διαφθοράς, δεδομένου του αναβαθμισμένου ρόλου της και στο θέμα της αξιολόγησης; Συνάδει η συμμετοχή μετακλητών υπαλλήλων με την αρχή της συνέχειας της Διοίκησης; Πως διασφαλίζεται η διαφάνεια και η αποτελεσματικότητα της Επιτροπής Καταγγελιών της Γενικής Γραμματείας, δεδομένου ότι υπάρχει σχέση εξάρτησης με την κεντρική Διοίκηση;

Ο ερωτών βουλευτής

Γιώργος Μαυρωτάς – Αττικής